

BUDUJMY
OJCZYZNĘ
zgodą i pracą!

000.00

Cena prenumeraty:
w Łodzi
Kwartalnie Mk. 135.
Miesięcznie „ 45.
za roznośzenie
5.00 ten. miesięcznie.
Z przesyłką poczt.
Kwartalnie Mk. 150.
Miesięcznie „ 50.
Poza Łódź egz. 2.10
W Ameryce 1/2 dolar.
miesięcznie.

KALENDARZYK
Sobota, Leonarda W.
Niedziela, Nikandra M.
Poniedziałek, Gofryda Maura.

REDAKCJA
w ŁODZI
Al. Kępcuski 41
TELEFON 28,

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Sobota dnia 6 listopada 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeń, ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofiar administracji nie odpowiada

Dziś premjera!
? W czym tkwi przyczyna
bolszewizmu?
2 serja 2
(zakończenie)

„TANIEC NA WULKANIE”

Wielki dramat w 5 aktach z czasów panowania cara Mikołaja II, odsłaniający kurtyne z życia wielkiego księcia Sergjusza Mikołajewicza w Petersburgu p. t.

„NIEWINNA OFIARA”

Pierwszy wybuch rewolucji i śmierć Wielkiego księcia w jego rezydencji Oranienbaum.

Orkiestra symfoniczna pod kierunkiem koncertmistrza M. CHWAŃA.

3174 — — — — — Początek przedstawień o godz. 5-ej pop., w niedzielę o godz. 3-ej pop., ostatniego o godz. 9 m. 30 wiecz. — — — — —

SOCJALIZM A KAPITAŁ I PRACA.

- 0 -

Zaciekle walki między socjalizmem, jakże nurtują obecnie tożsamość społeczeństwa polskiego, podobnie jak objawił się one na całym świecie, i to nieraz w intensywniejszej i brutalniejszej nawet formie, — te walki nabawiają duszę każdego Polaka, narodowca i społecznika, smutkiem wielkim, tak że z trwogą patrzy w przyszłość.

Chciałoby się znaleźć ziarno plonodajne, ziarno boże, aby rzucić je w tę rolę polską, która przez długą walkę wojenną stała się w znacznej części usiłowien.

Takich myśli złotych napotykną pełno u filozofa-etyka Wincentego Lutosławskiego w ostatnim dziele jego „Wojna wszechświatowa, przyczyny i skutki”, przedawszystkiem w ostatnich ustępach, dotyczących kształtowania się stosunków powojennych.

Z rozdziału 14. wymienionego dzieła wybitnego ideologa chrześcijańskiego przytoczam kilka zdań, które dziwnie prosto a trafnie umu-

ją istotę i „warosć” walki klas.

„Socjaliści — pisze Lutosławski — spiorzegli zło, wynikające z chciwości kapitalistów i chcieli temu zaradzić, uniemożliwiając skucie nie kapitalu w rękach prywatnych i czyniąc wszelki kapitał własnością państwa. Ale to dało je znów pole dla wyzysku ze strony urzędników tak potężnego państwa, o ile niemi hamulców duchowych, powstrzymujących samolubstwo. Jeśli pozbawimy jednostki możliwości tworzenia kapitału i przekazywania go wedle woli, to przez to zarazem ograniczamy wielce wydajność pracę, gdyż olejmujemy pracownikom jeden z najniejszych motywów, skłaniających ich do wysiłku. Trzeba ludzi wysoce doświadczeni i bezinteresownych, aby pracowali z równym zapędem dla wspólnego dobra, jak pracowali przebiegiem dla własnego zysku. Tacy ludzie istnieją, lecz ich uczucia bezinteresowne nigdy nie dają się w nikim obudzić przez socjalistyczną propagandę, wypowiadającą walkę kapitalistom.”

„Walka między kapitałem i pracą istnieje, ale rezultatem tej będzie nie zwycięstwo wszelkiego kapitału prywatnego, lecz uprzywilejowanie posiadania własnego kapitału każdemu robotnikowi. Pierwotny człowiek pracuje tylko tyle, ile konieczne tego wymaga zaspokojenie niezbędnych jego potrzeb, pozatem odoczywa lub bawi się. Wzrost i rozwój cywilizacji jest pracą ponad biżośrednie potrzeby, czyli tworzenie kapitału. Kapitał daje tym, co go posiadają, zwiększoną

wolność ruchów, wyzwala ich od bezpośredniej konieczności pracy przymusowej, a przez to umożliwia dążenia duchowe, wiedące do zaspokojenia potrzeb idealnych.”

A dalej mówi autor „Wojny wszechświatowej”:

„Do wolności politycznej należy nie tylko udzielić w wyborze naczelnika państwa i w stanowieniu praw, ale też możliwość każdego obywatela wytwarzania i posiadania kapitału. Chęć, by kapitał przynosił zysk równy dla wszystkich obywateli, i dla tych, którzy pracują, i dla tych, co pracy innych swoją niezdarnością lub lenistwem przeszkadzają, prowadzi ogół do pracy przymusowej dla zaspokojenia potrzeb tych, co pracować sami nie chcą lub nie umieją.”

„Opieka nad niedołęgami, leniuchami, zbrodniarzami jest jednym z zadań społecznych, ale nie może i nie powinna wyzyskiwać siły społeczne w ten sposób, aby zachęcać lenistwo, niedołęstwo i zbrodnie. Demagogowie, żądający upaństwowienia wszelkiej pracy dla równego podziału zysków, z niej płynących, grają rolę pasorzytów, którzy wola mówić niż czynić i chcieliby żyć sami z pracy cudzej, budząc w robotnikach uczucia zawiści i nienawiści.”

„Histoł walki klas, wzywające robotników wszystkich krajów do łączenia się przeciw kapitalistom, opiera się na fałszu psychologicznym, mianowicie na wyobaczeniu, że robotnicy różnych krajów są bliżsi między sobą niż różny

NA POŁUDNIU ROSJI.

„Tems” o kołach i Wranglu.

PARYŻ 5-11 (PAT) „Tems” omawia ofensywę bolszewicką przeciwko Wranglowi, pisze: Rząd moskiewski pragnie za wszelką cenę zadać klęskę Wranglowi, aby mógł w ten sposób osłabić wroga, jakę klęską armii sowieckiej na froncie polskim wywarła na ludności rosyjskiej. Rząd sowiecki dąży do pokonania Wrangla, by mógł następnie skierować swe siły zbrojne przeciwko Pelurze oraz przygotować armię czerwoną na wypadek nowego napadu na Polskę, uwięzionego zajęciem Warszawy. I stąd akcja komunistyczna mogłaby rozchodzić się na całą Europę środkową. Wszystko pozwala przypuszczać zaznacza „Tems”, że pomimo ofensywy bolszewickiej która zmusza gen. Wrangla do cofania się, będzie on mógł obrzeć się wrogowi do chwili, w której wysiłki jego połączą się skutecznie z wysiłkami narodu rosyjskiego, przebudzenie którego wyraża się coraz jasrawiej i nie może wzбудzić żadnej wątpliwości co do swej istoty.

Anglja a Wrangl

LONDYN 5-11 (PAT) W Izbie gmin przedstawiciel rządu, odpowiadając na różne zapytania, oświadczył, że sprawa uznania Wrangla, nie była badana przez radę ministrów ani też przez Ligę narodów. Następnie oświadczył, że bawiąc obecnie w Anglii gospodarza delegacja bolszewicka liczy 20 osób.

Nawała bolszewicka na Wrangla.

W Paryżu otrzymano radjo-depeszę z Moskwy, donoszą że 5 armji bolszewickich atakuje ze wszystkich stron armję Wrangla. Losy jej głównych armji gen. Wrangla jest już podobno zdecydowany. Po ług iskrówki moskiewskiej, komunikat sztabu generała Wrangla z dnia 29 ub. m. donosi, że trzecie armji jego, która otrzymała ter z posiłki od oddziałów rosyjskich, walczących dotąd na froncie polskim, postępuje dalej naprzód.

Rozruchy antybolszewickie.

Według wiadomości, otrzymanych z Moskwy, wybuchał tam bunt załogi wojskowej. Bunt został krwawo stłumiony. Aresztowano 7 tysięcy zbuntowanych żołnierzy. Po mieście krąży oddziały karabinów maszynowych. Na ulice wytoczono artylerię. W związku z buntem stracono już 300 osób.

Na kresach wschodnich Polski.

Poznańskie dla Wilna.

POZNAŃ 5-11 (PAT) „Kurier Poznański” donosi: Pierwszy transport żywności dla Wilna w ilości 49 wagonów wyszedł już z Poznania w ubiegłą sobotę. Drugi transport wyjedzie w najbliższą sobotę. Społeczeństwo odnosi się do tej akcji z niezwykłą sympatją, robiąc wszystko, co jest w jego mocy.

Aszkenazy o sprawie Wileńskiej.

„Kurier Lwowski” ogłasza wywiad swego korespondenta paryskiego z Aszkenazym, który oświadczył, że sprawa Wilna jest dla nas wygrana. O losie Wilna rozstrzygnię nie plebiscyt, lecz publiczne wyrażenie opinji społeczeństwa tamtejszego. Ballur i Hyman zajęli w sprawie wileńskiej stanowisko bezstronne, a nawet sympatyzujące z Polską.

Katastrofa pociągu z darami dla Wilna.

„Gazeta Poranna” podaje, że pociąg, wysłany do Wilna z żywnością, jako dar warszawy, uległ w drodze wypadkowi, przyczem kilka wagonów zostało uszkodzonych.

Anglja wobec swiętów

LONDYN 4-11 (PAT) Rząd wystąpił do Moskwy notę, zawierającą odpowiedź na oświadczenie Krasina. Przyпускаją że nota zawiera ten sam punkt widzenia, jaki Anglja zajęła była poprzednio, i czyni możliwość nawiązania stosunków z Rosją zawiłą od zaniechania wszelkiej agtacji przeciw Wielkiej Brytanji.

Rosja we krwi

W Kopenhadze otrzymano potwierdzenie wiadomości o wrzucie rewolucyjnym, które wzbudziło w wielu okolicach Rosji. Powodem ruchów jest katastrofa głodowa. Władze sowieckie w bezwzględny sposób tłumą wszelkie ruchy. W Moskwie stał oblężeniem. Wszystkie gmachy publiczne obsadzone wojskiem. W pobliskich gmachach wstrzymano nawet ruch uliczny. Wszystkie wojska wierno rządowi skoncentrowane są w koszarach zarówno w Moskwie jak i Piotrogradzie. Mimo zniesienia kary śmierci, do konwans są bardzo liczne egzekucje. W ciągu miesiąca sądy rewolucyjne skazały na śmierć 1180 osób za rozmaite przestępstwa, jak szpiegostwo, zdrada, dezercja, rabunki, bunty wojskowe, t.zw. zamachy rewolucyjne i t. p.

Krwawo represje sowieckie.

„Times” donosi ze Sztokholmu: W ostatnich czasach wedle wiadomości nade złych z Rosji władze sowieckie dokonały licznych aresztowań i egzekucji. Wyznaczono specjalnych komisarzy, którzy zajmują się śledzeniem za organizacjami przedwojennymi. Komisarze ci rozpoczęli już swoje czynności i aresztowali około 13.000 osób.

Powodem tych zarządzeń jest ogólny wzburzenie zwracające się przeciwko sowiecom, a mające swe źródło w braku artykułów żywności. Szczególnie poważną jest sytuacja na Ukrainie. Czołpi uzbrojeni w karabiny i armaty zatrzymują pociąg, grabią podróżnych i mordują komisarzy.

Opuszczenie Odesy przez bolszewików.

Bolszewicy, wypierani przez chłopackie oddziały powstańcze, zmuszeni byli ewakuować Odesę. Linja kolejowa do Birzuty jest w rękach powstańców.

obywatele jednego narodu. Wojna wszechświatowa okazała obłudę socialistów niemieckich, którzy używali towarzyszy innych krajów do utrudnienia wojny, a sami bez oporu żadnego wzmocniali szeregi armji niemieckiej. Dla nich to, że są Niemcami, ma daleko większe znaczenie, niż ich przynależność do parji międzynarodowej, mającej wywalczyć lepszy los dla robotników.

„Związek międzynarodowy robotników może im zapewnić pewne korzyści materialne, ale jeśli chodzi o siły duchowe, które w końcu zawsze decydują o wolności, to nic nie zastąpi dla robotnika podobnie jak i dla kapitalisty ożywającego wpływ świadomości narodowej.”

W innym znów miejscu podkreśla autor naciskiem:

„Pamiętajmy, że... zorganizowani robotnicy, jeśli będą kierowani ślepą nienawiścią, mogą przyczynić się swemi wymaganiami do upadku przedsiębiorstw, które im zapewniały dobrobyt. Każde zaniechanie pracy, każdy spór umniejsza nie tylko zasoby kapitalu, ale zarazem zarobki robotników. Im więcej jest w kraju kapitału, tem więcej kapitał potrzebuje pracy i tem więcej może pracę wynagradzać.”

„Kapitał tylko napozór przynosi zyski bez pracy, ale jeśli wnिकnimy w związki przyczynowe, to się przekonamy, że kapitał bez pracy nie przynosi i pozostaje martwym. Fabryka bez robotników nie produkuje nic i nie daje zysków. Lecz jeśli kapitał potrzebuje pracy, nawzajem praca staje się cenniejszą, gdyż ma pomoc kapitału. ...Marnowanie sił na walkę kapitału z pracą zamiast owocnego współdziałania jest pomysłem ludu zazdrosnego i chciwego, który się przerachował w swej chciwości.”

Piękne i głębokie refleksje na temat walki klas kończy myśliciel polski i społecznik zarazem następującymi uwagami:

„Rzeczą państwa jest chronić obywateli od tego, co im szkodzi—ale państwo nie może niczem zastąpić twórczości, pomysłowości i wytwórczości jednostek. W walce między socjalizmem a nacjonalizmem zwycięstwo narodowych dążeń będzie zarazem zwycięstwem przewagi ducha nad ciałem. Socjalizm współczesny był konsekwentnie materialistycznym i ateistycznym. Przebudzenie się życia narodowego prowadzi do intensywnego życia duchowego i religijnego.

Rebudzenie ducha we wszystkich warstwach narodu zamniejszy przepaść między robotnikiem, co pracuje rekoma w warszatach, a pracownikiem umysłowym. Wszyscy będą się wzajemnie szanować i rozumieć doniosłość dla wspólnego celu nie tylko pracy własnej, ale także cudzej... W ten sposób walka klas, zostaje zaniechana na rzecz... zgodnego współdziałania wszystkich klas w narodzie.”

Oby te słowa szlachetnego i głębokiego myśliciela stały się widomą prawdą,—oby jak najnie szy znalazły odzew w sercach i czynach rodaków.

I w tym sensie możnaby interpretować ów krzyk modlitewny Konrada w „Wyzwoleniu”:

„Jest tyle sił w narodzie,
Jest tyle mnogo ludzi,
„Nec” że w nie Duch Twój (Boży) wstąpi
I śpiące niech pobudzi.”

Chęć harmonizowania, o ile to możliwym, sprzecznych dążeń dzieci jednej matki—ojczyzny dla wspólnego dobra i dla dobra każdego z nich winna stać się na intensywniejszym bodźcem w pracy społecznej.

Data.

Propaganda metropolity Szeptyckiego.

We Lwowie, rozpoczęły się obrady biskupów ruskich w sprawie reformy cerkwi, oraz podobno w sprawie propagandy unji na Ukrainie, którą metropolita Szeptycki zamierza podjąć w wiekim stylu. W kołach ukraińskich opowiadają, że metropolita Szeptycki ma wybrać się w misji politycznej do Rzymu i podobno do Londynu, aby prowadzić tam akcję polityczną w duchu separatystycznych dążeń Ukraińców Galicyjskich. Otrzymał on od władz polskich zagraniczny paszport na 6 miesięcy.

Powrót uniwersytetu.

„Gazeta Izońska” donosi, Przewłastawiciele wszechnicy wileńskiej in. Batorego, po dłuższym pobycie w Poznaniu, wyjeżdżają w piątek z powrotem do odzyskanego Wilna.

Pow. stłoki za Polską.

Na ręce marszałka sejmowi nadeszła depesza od p. I. Kolwieckiego, który zawiadamia, że ludność powiatu stłockiego powzięła szereg uchwał, domagających się przyłączenia powiatu stłockiego do Polski.

WILENSZCZYŻNA ZADA WCIELENIA DO POLSKI.

Donoszą z Wilna do „Rzeczp.”: Na ogólnym wiecu, zwołanym samorzutnie w dniu 2 b. m. w sali miejskiej z okazji przyjazdu delegacji posłów sejmowych i radnych miejskich ze stolicy Polski, zapadła rezolucja następującej treści:

„My, lud wileński, zebrany na wiecu w Wilnie, stwierdzamy po raz setny, że uważamy się za lud polski takim, jostemy i takim pragniemy pozostać na zawsze.

Lud wileński uważa za swoją ojczyznę jedyną Polskę zjednoczoną z czasów Unii lubelskiej i Konstytucji 3 Maja.

Teatr lit. art.

BAGATELA

w gmachu teatru „SCALA”
pod dyrekcją M. Tarkowskiego,
Cegielniana 18.

Dziś i dni następnych - - - - - Program № 3!

R. Gierasieński, Sew. Michałowski Helena Rinas.

Mila Kamińska, Lola Patroni, J. v. Roy, M. Zamito, E. Bodo, A. Gorecki, M. Dobrowolski, St. Szosland, M. Tarkowski.

„Budienny idzie” wielka aktualna satyr. - polit. rewja ze śpiewami i tańc. nap. Her. Zbierzchowski.

Nadto częściej koncertowa: najnowsze numery solowe z udziałem całego zespołu,
Początek o g. 8.30: 00-0-0-0-0-00 Sala orzanna. 3434

ZAWIADOMIENIE.

Polskie Towarzystwo Gazownicze

(P. T. G.) ogłasza, że byli robotnicy fabryki chemicznej w Hajnówce (Puszcza Białowieska), pragnący do niej wyjechać z powrotem mogą zgłaszać się pod adresem: Łódź, Piotrkowska 215. Jednakże bez osobistego wezwania od dyrekcji fabryki nikt wyjeżdżać nie powinien, ponieważ ryzykuje koszty przejazdu w obie strony.

DYREKCJA FABRYKI P. T. G. w HAJNÓWCE.

Kupię natychmiast motory prądu stałego 220 Volt

2 szt. od 12 — 15 HP.
2 „ po 8 HP.
2 „ po 3 HP.

Zgłoszenia biuro elektrotechniczne
inż. W. Wołkowski, Karola 14. 3431-4

Ostatnie dwa dni
Piękna nasza ulubienica

Fern Andra

w 5.ciu aktowym dramacie
„Szlakiem życia”
którego jest autorką i gra główną rolę
ANONSI następną zmianą programu
„Zdobycwca”
czwili

Dzieje potromcy serc nawiązanych według słynnej powieści JOLANTY MADES 3180-1

Futrzane roboty

wyprawiam skórę przyjmuję Piotrkowska 83 m. 33 prawa oficyna 2-gie wejście I sze piętro, 3502-1

NATYCHMIAST

Potrzebne szwaczki

do szycia rękawiczek. Wydaje się również robotę do domu. Fabryka rękawiczek F. BRANDE I S ka, Dzielna 30. 3182-2

Kupuję

biżuterję, brylanty, złoto srebra platynę zegarki, płacę ceny najwyższe

LUBKA

SIENKIEWICZA 20 m, 16 part. ost. wejście. 3403-5

Potrzeba

2 ch czeladników do zakładu bednarskiego. Dobra płaca, ul. Staro-Zarzewska Nr. 65. 3479-3

ZŁOTY! ZŁOTO!

stare s upuje płace najwyższe ceny ko metanynowska 2. lewa oficyna parter

WADRYOZY 3499-8

Potrzebni chłopcy lub dziewczęta

Z KAUCJĄ DO ROZNOSZENIA G A Z E T

Zgłaszać się do „ROZWOJU”

Chemik

specjalista w fabrykacji barwników anilinowych poszukiwany Stanowisko zupełnie samodzielne w Poznańskim Oferty w „Rozwoju” pod Poznań 2461-3

Zawiadomienie.

Mamy zaszczyt zawiadomić Sz. Klijer tele, że z dniem 1-go listopada r. b. jedyny pod względem elegancji i urządzeń nowoczesnych nasz zakład fryzjerski (salony damskie i męski, manicure) w Łodzi, przy ul. Moniuszki 2, — powiększyliśmy znacznie, przyczem zaangażowaliśmy pierwszorzędną siły fachowe.

W nadziei, iż na wybredniejszym wymaganiom szanownej naszej klienteli zadośćuczynimy, łączymy wyrażenia poważania

St. Szware i Fr. Jabłoński.

3153-3

NADESZŁY

Orginalne angielskie taśmy

kalka i gumki do wycierania, papier woskowy, farby i t. p. GENY RIZKIE

Eustaw Roman Szuci

Skład maszyn do pisania i artykułów ciurowych
Piotrkowska 144 3589-3

BŁAWATNE TOWARY

bawełno, polski leno, gąbki bawełniane, półwełniane i wełniane, po cenach najniższych poleca:

H. L. Szpaner Łódź
Piotrkowska 98 3469-3

Sledz Marja Benedykta 64 zagubiła paszport niem. wyd. w Racomiu. 11405-2	Barteza: Zofja zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 11416-2	Pawłowski Teofil Lipowa 83. zagubił paszport tymczasowy wyd. w Łodzi. 11432-1	Stefańska Zofja zagubiła paszport niem. wyd. w Rawie, Andrzeja 11. 11435-3
Nembielnski Robert ul. 6-go Sierpnia 19 zagubił paszport niem. wyd. w Łodzi. 11408-2	Zarnowska Marja Piotrkowska 16 zagubiła paszport tymczasowy wyd. w Piotrkowie. 11427-2	Merend Bronisława zagubiła paszport tymczasowy wyd. w Łodzi. 11370-1	Ms. Edmund Szczerpan ul. Płak Kocowa zagubił kartę węglową. 11438-3
		Paszczewski Filip zagubił legitymację chlebowa na 3 osoby oraz kartę węglową. Ludwiki 18 11455-1	Waczmarek Antoni zagubił kartę węglową, Ludwiki 37. 11447-1
		Angielus Matylda zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 11515-1	Berliner Fraja zagubiła legitymację chlebowa na 1 osobę. 11454-1
		Lewandowska Janina Nowo-Zarzewska 14 zagubiła paszport niem. wyd. w Zgierzu. 1	Wławiak Brunon w ólczańska 11 2.0 zagubił legitymację węglową chlebowa, na 4 osoby, oraz kartę. 11468-1
		Spychalski Roman zagubił świadectwo szkolne wyd. z 5-ej klasy gimnazjum p. Witkowskiego. 11350-1	Włodowa Bronisława Krucza 6 zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 11474-3
		Stankiewicz Zofja Widok 9 zagubiła dowód osobisty wyd. w Łodzi. 11431-3	
		Figur Stanisław zagubił legitymację chlebowa na 2 osoby. 11430-1	

